

#RSABUDGET2025

Khandiso yo tangelaho vhukati ha Muhasho wa Gwama la Lushaka na Tshumelo ya Mbuelo ya Afrika Tshipembe

#RSA Budget | #RSABudget2025

YO BVISWA NGA

national treasury
Department:
National Treasury
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Tel: (012) 315 5100

Media@treasury.gov.za

www.treasury.gov.za

MAFHUNGO

MUGAGANYA-
GWAMA NDI
MINI?HU DZUDZA-
NYWA HANI
MUGAGANYA-
GWAMA?

Musi n'waha mu'we na mu'we wa muvhalelano u sa athu thoma, Minisi'a wa Gwama vha netshedza mugaganyagwama wa lushaka, hune vha divhadza pulane dza muvhuso dza u shumisa masheleni, muthelo na u hadzima dza min'waha miraru i daho. Mugaganyagwama wa lushaka u khethekanya masheleni vhukati ha mihasho ya lushaka, mavundu na mimasipala.

1. Tsumbandila dza muhasho dzi sumbedzaho thodea dza mafhungo a mugaganyagwama dzo bviswa
2. Mihasho i vhea phanda mbekanyamushumo dzayo na u kuvhanganya pulane dza u shumisa masheleni na vhu'gikumedzeli ha ngisedzo ya tshumelo

3. Themendelo dza mugaganyagwama dzi netshedzwa Muhasho wa Gwama la Lushaka, ha hasedzwa nga hadzo
4. Themendelo dza u kovhekanywa dzi sedzwa nga komiti dza vhukati ha mihasho dza Vhalanguli-Dzhenerala
5. Themendelo dza mugaganyagwama dzi newa

6. Tshitatamennde tsha Mbekanyamaitele ya Mugaganyagwama wa Themo ya Vhukati tshi sumbedza Mugaganyagwama une wa khou da Mikovhe ya u fhedzisa tsheo yadzo i dzhiwa kha Khabinethe
7. Ma'walo a mugaganyagwama a ya dudzanywa

9. Mugaganyagwama Muhulwane u iswa phalamendeni
10. Phalamendeni i hasedzwa na u tangedza Mugaganyagwama
11. Mugaganyagwama wa rumelwa kha Muphuresidennde uri u sainiwe uri u vhe mulayo

U VULA NDILA YA NYALUWO
YO TANGANELANAHU NA
VHUNDZIKA HA IKONOMIMR. ENOCH GODONGWANA
MINISI'A WA GWAMA

U tandulula khaedu dza lo khulwanesa dza matshilisano na u khwinisa vhuimo ha vhutshilo kha shango, Afrika Tshipembe li toda nyaluwo ya ikonomi nga u tsvhanya na mishumo minzhi ine ya do sikwa. Hezwi zwi dovha zwa toda mitengo yo dzikaho na masheleni a tshitshavha, mudagasi munzhi na u tsvhanya u tshimbila ha thundu, tshumelo dza muvhuso dzi fulufhedzeaho na vhubindudzi ho kwhathaho kha thandela dza themamveledziso.

Mugaganyagwama wa 2025 u ita vhubindudzi nga ndila ine ya ita u swikelelea ha nyaluwo ya ikonomi nga u tsvhanya, ho sedzwa thandela dza themamveledziso ya mudagasi, zwiporo, magi na vhuendi. Naho kushumele kwa ikonomi ku songo kwhatha nga 2024, mbonalelo i vhonala i khwine u bva

“

Muvhuso u do dzula u tshi tikedza vha shayaho na vha re khomboni nga u netshedza masheleni manzhi kha pfunzo, ndondolo ya mutakalo na mveledziso ya matshilisano”

nga 2025 u ya phanda. Kha tshifhinga tsha vhukati, ikonomi i khou lavhelelwa u aluwa nga phesenthe dza 1.6 nga n'waha, nahone u itiwa ha tshanduko dzo no thomiwaho zwi nga disa nyaluwo ya nthesa. Sekithara dza mudagasi na vhuendi dzi khou tshimbila zwavhu'gi, ngeno tshanduko ntswa dzo sedza kha u dzikisa na u khwinisa ngisedzo ya magi. R1.03 thirilioni yo anganyelwa u do shumiswa kha min'waha miraru i daho kha thandela dzo fhambanaho dza themamveledziso. Muvhuso u do dzula u tshi tikedza vha shayaho na vha re khomboni nga u netshedza masheleni manzhi kha pfunzo, ndondolo ya mutakalo na mveledziso ya matshilisano.

Kha tshifhinga tsha vhukati, muvhuso u

khou pulana u bindudza kha u khwinisa mveledziso ya vhana vhatuku (ECD) u itela uri vhana vhanzhi vha kone u swikelela ECD ya vhuimo ha nthu. I dovha ya sedza kha u thola madokotela a sa shumiho o fhedzaho tshumelo yavho ya tshitshavha.

Gavhelo la tshifhinganyana la COVID-19 li do engedzwa u swika kha Ihafamuhwe 2026, na u netshedzwa ha tshifhinganyana nga 2026/27 na 2027/28.

U fhungudza muhwalo wa zwikolodo zwi do dovha zwa fhedza zwo fhungudza masheleni ane muvhuso wa a shumisa kha u shumela tshikolodo itsho. Nga murahu ha tshifhinga u fhungudzwa uhu ha mbadelo dza nzwalelo hu do thusa muvhuso u

langa masheleni a tshitshavha khwine na u thusa uri ikonomi i aluwe. Musi nzwalelo dzi badelwaho kha zwikolodo dzi tshi khou fhungudzea, hu do vha na mbuelo nnzhi dzine muvhuso wa nga dzi shumisa kha masia a fanaho na pfunzo, ndondolo ya mutakalo na themamveledziso.

U bva nga la 1 Nyendavhusiku 2024, Afrika Tshipembe lo fara vphuphuresidennde ha G20. Vhuphuresidennde ha Afrika Tshipembe ha n'waha muthihi vhu do sedza kha u tutuwedza nyaluwo ya ikonomi yo katelaho na i lwaho na vhusai. Vhuphuresidennde vhu khou lavhelelwa u tutuwedza mushumo wa ikonomi, nga maanda kha sekithara dzi ngaho vhuendelamashango na vhueni.

Kha tshifhinga tsha vhukati, vhubindudzi ha sekithara ya muvhuso na ya phuraivethe vhu do engedzea nga phesenthe ya GDP, zwine zwa do sumba liga la u ya phanda kha u didina ha shango ha u tutuwedza nyaluwo ya ikonomi.

Fhedzih, nyaluwo i tavhanyaho i khou tode u itela u tandulula khaedu dzi sa fheli dza nyaluwo ire fhasi, vhushai ha mishumo hure ntha na vhushai.

Muvhuso u khou thoma tshanduko dza u engedza vhubi-ndudzi ha themamveledziso na u tutuwedza u shela mulenzhe ha sekithara ya phuraivethe.

Tshanduko idzi dzi katela u leludza khamphani ya phuraivethe u shumisana na zhendedzi la muvhuso u ngetshedza thandela, u khwinisa ngila ine muvhuso wa pulana ngayo themamveledziso na u khwinisa vhuḡifhinduleli ha mihasho na zwiimiswa zwa muvhuso. Nga tanganaelano, tshanduko dza themamveledziso dzo dzinginywaho dzi do khwinisa u pulana, u ngetshedzwa ha masheleni na u shuma ha thandela dza themamveledziso, u vhona uri hu na ndisedzo nga u tavhanya ya themamveledziso ine ya tikedza nyaluwo ya ikonomi, u engedza tswikelelo kha tshumelo dza mutheo na u sika mishumo.

Sekithara ya muvhuso i do shumisa Rxr1.03 thiriḡioni kha themamveledziso kha themo ya vhukati. Vhubindudzi kha

“...u tavhanya ya themamveledziso ine ya tikedza nyaluwo ya ikonomi, u engedza tswikelelo kha tshumelo dza mutheo na u sika mishumo”

themamveledziso ya ikonomi, zwiuhuluhulu nga khamphani dza muvhuso, vhu dzhia phesenthe dza 81.5 dza thanganyelo ya tshifhinga tsha vhukati. Tshelede iyi i do shumiswa u engedza vhukoni ha u bveledza muḡagasi, u khwinisa na u engedza nethiweke ya vhuendi, na u khwinisa tshumelo dza vhutatazhili na maḡi. Tshumelo dza matshilisano kha themamveledziso, hu tshi katelwa ndndolo ya mutakalo na pfunzo, dzi dzhia phesenthe dza 15.5 dza tshumiso ya masheleni yothe. Dziḡwe dza hedzi phurojeke dzi do toḡa masheleni o engedzwaho u bva kha vhabindudzi vha phuraivethe, ngeno dziḡwe dzi tshi do shumiswa nga u tanganelana nga khamphani dza phuraivethe na zwiimiswa zwa muvhuso.

ZWIHULWANE ZWA MUGAGANYAGWAMA WA 2025

- 1. Muholo wa matshilisano – hu tshi katelwa mveledziso ya tshitshavha, mbekanyamushumo dza mishumo, mutakalo, pfunzo na tsireledzo ya matshilisano – u do vha vhukati ha phesenthe dza 61 dza u shumisa masheleni hu si na nzwalelo kha tshifhinga tsha vhukati.
- 2. Magavhelo a matshilisano a tshothe a do gonya ntha ha infleisheni nga 2025/26 u itela u tandulula dura ha zwithu na gavhelo la COVID-19 li do bvela phanda u swika nga la 31 Thafamuhwe 2026.
- 3. Mveledziso ya ikonomi ndi mushumo une wa khou aluwa nga u tavhanya nga avhareji ya iwaha ya phesenthe dza 8.2 kha tshifhinga tsha vhukati, zwi tshi khou tutuwedzwa nga u ngetshedzwa ha themamveledziso ya nthesa.
- 4. Themendelo khulwane dza muthelo dzi katela u sa vha hone ha tshanduko dza infleisheni kha zwipiḡa zwa muthelo, u fhungudzwa ha muthelo na zwikolodo zwa muthelo wa zwa dzilafho; u dzudzanywa ha infleisheni kha muthelo wa zwivhaswa; na u engedzea ha ntha ha infleshe kha mithelo ya zwibveledzwa.
- 5. Nga 2025/26, zwikolodo zwa muvhuso zwi do dzika kha phesenthe dza 77.4 dza GDP.
- 6. Nyaluwo ya ikonomi ya vhukuma i khou lavhelelwa u gonya u swika kha phesenthe dza 1.4 nga 2025.
- 7. Mitsiko ya u shumisa masheleni ya R180.1 bilioni yo ngetshedzwa masheleni kha tshifhinga tsha vhukati, hu tshi katelwa na magavhelo a tshifhinganyana a mihasho ya ndisedzo ya tshumelo ya phanda

A VHA SEDZE SIATARI LI TEVHELAHO

U TUTUWEDZA NYALUWO NGAKHA TSHANDUKO DZA TSHIVHUMBEO

Ikonomi ya Afrika Tshipembe yo sedzana na khaedu dzi ngaho u khauwa ha muḡagasi, sisiteme ya vhuendi i si na nungo na vhugevhenga vhu re ntha na tshandanguvhoni, zwine zwo fhungudza fulufhelo kha ikonomi na u vhanga u tsa ha mveledziso.

Luḡa lwa u thoma lwa Operation Vulindlela lwo vha lwo sedza kha u fhungudza u khaulwa ha muḡagasi, u lugisa sisiteme ya vhuendi, u fhungudza u dura ha data, u engedza ndisedzo ya maḡi, u kunga zwikili na u tikedza vhuendelamashango.

Tshanduko dzine dza khou ḡa dzi do sedza kha u ita uri zwi leluwe u wana mushumo na u thola vhathu – nga maanda nga u tandulula u sa eḡana ha fhethu, u shumisa ḡorobo u tutuwedza mushumo wa ikonomi na u khwinisa ndisedzo ya tshumelo ya masipala.

MBEKANYA-MAITELE DZAMISHUMO YATSHITSHAVHA DZI WANA NYENGEDZO

Naho tshivhalo tsha vhathu vho tholwaho tsho vha tshi 16.8 miḡioni nga kotara ya u thoma ya 2025, tshivhalo tsha u shaea ha mishumo Afrika Tshipembe tshi kha ḡi vha di tha vhukuma kha phesenthe dza 32.9.

Mbekanyamushumo dza mishumo ya tshitshavha (PEP) ndi dza ndeme kha u tandulula vhushai vhune ha vha ntha vhune ha khou bvela phanda.

DziPEP dzi do wana masheleni o engedzwaho a R8.8 bilioni nga 2025/26. Vhavhuyelwa vha ndeme vha katela:

- Muhasho wa Pfanzo ya Mutheo: R5.8

bilioni ya vhurangeli ha u tholwa ha zwikolo zwa pfunzo ya mutheo.

- Muhasho wa Mitambo, Vhutsila na Mvelele: R0.35 bilioni ya thuthuwedzo ya ndowetshumo ya vhusiki.
- Muhasho wa Mbambadzo, Ndowetshumo na Mutatisano: R1.3 bilioni ya Tshikwama tsha Mishumo ya Matshilisano.
- Muhasho wa Gwama la Lushaka: R0.45 bilioni ya Mbekanyamushumo ya Mishumo Dziḡoroboni.
- Dzhhendedzi la Lushaka la Mveledziso ya Vhaswa: R0.55 bilioni ya Tshumelo ya Vhaswa ya Lushaka.
- Muhasho wa zwa Mishumo na Vhashumi: R0.35 bilioni ya vhurangeli vhu fanaho na Nethiweke ya Ndangulo ya Ngila ya

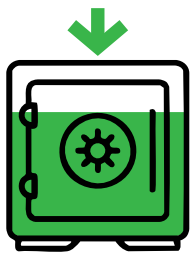
Lushaka, Tshikwama tsha Vhubveledzi na dziinternship.

U engedza kha zwenezwo, Vhufaragwama ha Lushaka na Ofisi ya Muphu-residennde, vha tshi khou shumisana na zwiḡwe zwiimiswa zwa muvhuso, vho thoma tsedzuluso yo fhelelaho ya mbekanyamushumo dza makete wa vhashumi dzi shumaho, dziPEP na sisiteme ya thikhedzo ya matshilisano u itela u khwinisa vhukoni na u shuma zwavhuḡi.

Nga vhuḡidini uhu, muvhuso u fulufhela u ita mvelaphanda khulwane kha u fhungudza vhashayamushumo.

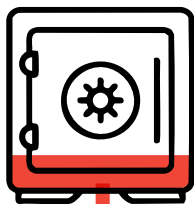
Nga vhuḡidini uhu, muvhuso u fulufhela u ita mvelaphanda khulwane kha u fhungudza vhashayamushumo.

1 ZWIKO ZWA MBUELO YA MUVHUSO NGA 2025/26

R 2 021.1bn	78.4%	MITHELO
R 377.9bn	14.6%	U HADZIMA
R 179.7bn	7.0%	MBUELO I SIYA MUTHALO

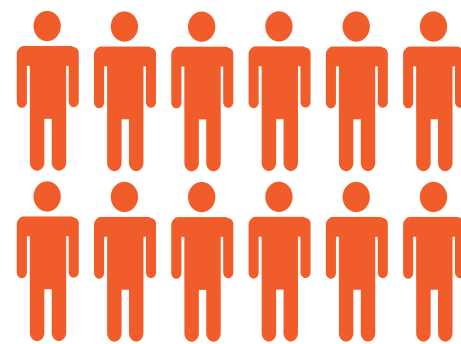
2 U SHUMISWA HA MASHELENI NGA MUVHUSO NGA 2025/26

R 426.3bn	16.5%	MUTENGO WA TSHUMELO YA ZWIKOLODI
R 420.1bn	16.3%	MVELEDZISO YA MATSHILISANO
R 346.5bn	13.4%	PFUNZO YA MUTHALO
R 296.1bn	11.5%	MUTAKALO
R 289.8bn	11.2%	MVELEDZISO YA IKONOMI
R 280.4bn	10.9%	MVELEDZISO YA TSHITSHAVHA
R 263.2bn	10.2%	MULALO NA TSIRELEDZO
R 146.6bn	5.7%	PFUNZO NA VHUGUDISI HA NGA MURAHU HA TSHIKOLO

3 MAGAVHELO A MATSHILISANO

	2024/25	2025/26
GAVHELO LA VHAALUWA	R2 185	R2 315
GAVHELO LA VHAHALI VHA NNDWA	R2 205	R2 335
GAVHELO LA VHAHOLEFHALI	R2 185	R2 315
GAVHELO LA TSIWANA	R1 180	R1 250
GAVHELO LA THOGOMELO	R2 185	R2 315
GAVHELO LA VHANA	R530	R560
GAVHELO LA THUSO YA MASHELENI	R530	R560

19.3 milioni

vhatu vha do wana magavhelo a matshiliso naga Thafamuhwe 2028

Mugaganyagwama u o engedza ndeme dza magavhelo a tsho he n ha ha infleisheni nga 2025/26

4 MUGAGANYELO U TIKEDZA NYALULO YA IKONOMI, U SIKA MISHUMO NA MVELEDZISO YA MATSHILISANO

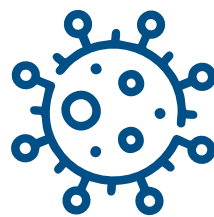
phesenthe dza 1.4

nyaluwo ya vhekuma ya GDP i khou lavhelelwa nga 2025.

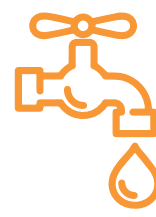
phesenthe dza 61

ya tshumiso ya masheleni a muvhoso i ya kha cmveledziso ya tshitshavha, mishumo, mutakalo, pfunzo na tsireledzo ya matshiliso kha minwaha miraru i daho.

R35.2 bilioni

masheleni o engedzwaho ndi yo getshedzwaho u engedza gavhelo la COVID-19 u swika nga Thafamuhwe 2026.

R871.3 bilioni

yo vhetshelwa tshumelo dza mutheo, nngu na zwiendedzi zwa nnyi na nnyi, na tshanduko ya fhethu na mveledziso ya dziqorobo nga haa themo ya vhekati.

R900.5 bilioni

kha zwa vhubveledzi, mabindu matuku na mishumo ya tshitshavha mbekanyamushumo dza tshifhinga tsha vhekati u itela u tutuwedza nyaluwo ya na mishumo

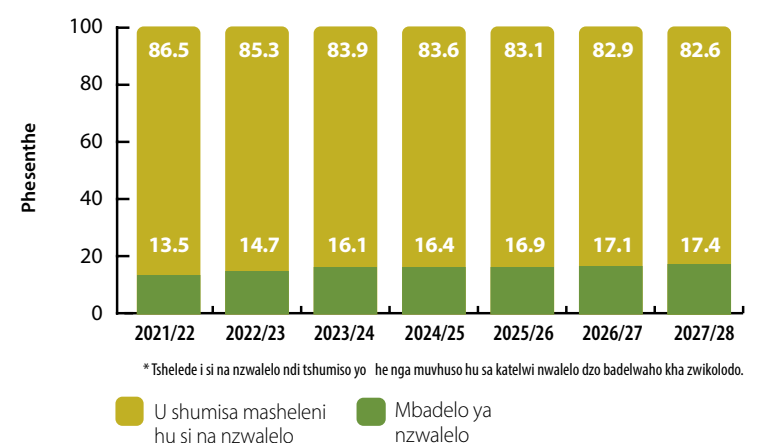
5 MBEKANYAMUSHUMO DZA MISHUMO YA TSHITSHAVHA

R8.8 bilioni

yo vhetshelwa mbekanyamushumo dza mishumo ya tshitshavha nga 2025/26 u itela u tikedza ngila dza u ditshidza, u tshimbidza tshanduko dza zwivhumbeo na u konisa u sika mishumo

6 MBADELO DZA MUVHUSO DZI SI NA NZWALELO NA DZI RE NA NZWALELO KHA MUKOVHE WA TSHUMISO YA MASHELENI

2025 THEMENDELO DZA MUTHELO

MUTHELO WA MBUELO WA MUTHU

MUTHELO WA MBUELO WA MUTHU U VHA KWAMA HANI?

Burakhethe ya muthelo wa muholo waa muthu na mbadelo dza u fhungudzwa a zwo ngo dzudzanyululwa u bva nga 2023. Muholo une muthu a nga u hola phanda ha musu a tshi todega u badela muthelo wa riwaha wa muthelo u bva nga la 1 Thafamuhwe 2025 u swika nga la 28 Luhuhli 2026 ndi nga ndila i tevhelaho:

MIKANO YA MUTHELO	RIWAHA WA MUTHELO 2025/26: 2025/26
Vha fhasi ha minwahaya 65	R95 750
Minwaha ya 65 u ya 74	R148 217
Minwaha ya 75 na u fhira	R165 689

U fhungudzwa ha muthelo kha vhatheli nga muthihi nga muthihi ndi zwi tevhelaho:

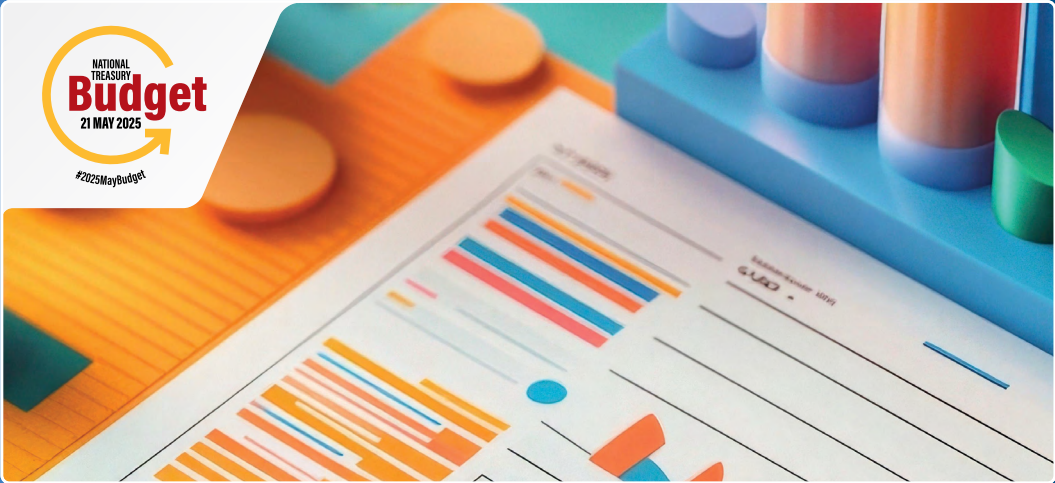
U FHUNGUDZWA HA MUTHELO	TAX YEAR: 2025/26
Mutheo (vhathu vhothe)	R17 235
Sekondari (minwaha ya 65 na u fhira)	R9 444
Theshiari (minwaha ya 75 na u fhira)	R3 145

MITHELO YA ZWIKAMBI NA MAFOLA

NYENGEDZO YA MUTHELO KHA HALWA NA FOLA

Muthelo wo khetheaho wa zwibveledzwa kha zwinwiwa zwa halwa wo engedzea nga phesenthe dza 6.75 na zwibveledzwa zwa fola nga phesenthe dzi re vhukati ha 4.75 na 6.75, u bva nga la 12 Thafamuhwe 2025.

	U NGONYA NGA:
Halwa ha goroi	16c nga 340ml ya tshikoti
Veini i songo khwaṱhiswaho .	29c nga boḑelo la 750ml
Veini yo khwaṱhiswaho	48c nga boḑelo la 750ml
Veini i fhisaho	90c nga boḑelo la 750ml
Dzisaida na zwinwiwa zwa mitshelo zwi re na halwa	16c nga 340ml ya tshikoti
Tshiphiriṱi	R5.97 nga boḑelo la 750ml
Fola	77c nga phakhetha ya 20
Zwitanda zwa zwibveledzwa zwa fola zwo fhiswaho	77c nga phakhetha ya 20
Fola la sigareṱe	R1.16 nga 50g
Fola la phaiphi	50c nga 25g
Sigara	R8.49 ya23g
Nikotini na ṱhanganyiso i si ya nikotini ya . sisixeme dza u dixa zwithu nga elexithroniki	14c nga ml

ZWIKALO ZWA MUTHELO

MUTHELO WA MBUELO: VHATHU

Muthelo une wa badelwa nga vhathu kha riwaha wa muthelo une wa fhela vhukati ha dzi 1 Thafamuhwe 2025 na dzi 28 Thafamuhwe 2026

Mbuelo ine ya tea u thelisiwa	Tshikalo tsha Muthelo (R)
R0 u ya kha R237 100	18% ya mbuelo ine ya tea u badelwa muthelo
R237 101 u ya kha R370 500	R42 678 + 26% ya mbuelo ine ya tea u badelwa muthelo i re nṱha ha R237 100
R370 501 u ya kha R512 800	R77 362 + 31% ya mbuelo ine ya tea u badelwa muthelo i re nṱha ha R370 500
R512 801 u ya kha R673 000	R121 475 + 36% ya mbuelo ine ya tea u badelwa muthelo i re nṱha ha R512 800
R673 001 u ya kha R857 900	R179 147 + 39% ya mbuelo ine ya tea u badelwa muthelo i re nṱha ha R673 000
R857 901 u ya kha R1 817 000	R251 258 + 41% ya mbuelo ine ya tea u badelwa muthelo i re nṱha ha R857 900
R1 817 001 and above	R644 489 + 45% ya mbuelo ine ya tea u badelwa muthelo i re nṱha ha R1 817 000

MITHELO YA U PFUKISA

Thebulu ya mutengo wa muthelo yo dzudzanywa u bva nga la 1 Thafamuhwe 2025. R1 210 000 ya u thoma ya ndeme ya thundu yo wanalaho a i BAFELI muthelo wa u fhirisela. Thebulu ntswa ya reithi ndi i tevhelaho:

Ndeme ya thundu	Muelo wa Muthelo
R0 u swika kha R1 210 000	0% ya ndeme ya thundu
R1 210 001 u swika kha R1 663 800	3% ya ndeme ya thundu i re nṱha ha R1 210 000
R1 663 801 u swika kha R2 329 300	R13 614 + 6% ya ndeme ya thundu i re nṱha ha R1 663 800
R2 329 301 u swika kha R2 994 800	R53 544 + 8% ya ndeme ya thundu i re nṱha ha R2 329 300
R2 994 801 u swika kha R13 310 000	R106 784 + 11% ya ndeme ya thundu i re nṱha ha R2 994 800
R13 310 001 uya nntha	R1 241 456 + 13% ya ndeme ya thundu ine ya vha nnṱha ha R13 310 000

MUTHELO WA ZWIVHASWA NGA U ANGAREDZA

Muthelo wa zwivhaswa wo dowealeho kha petirolu wo engedzea nga 16c u ya kha R4.01 nga litha na kha dizili nga 15c u swika kha R3.85 nga litha nga dzi 4 Fulwi 2025

Scan this QR code
for the PDF version of
this People's Guide
to the Budget

MUHUMBULO
WA VHOWE
NDI WANDEME

NAA VHO WANA TSUMBANDILA YA MUGAGANYAGWAMA WA VHATHU I TSHI SHUMISEA?

Ri dzulela u toḑa ndila ntswa dza u khwinisa yeneyi tsumbandila nahone ri ḑo takalela arali vha tshi nga rumela **vhupfiwa havho na nyeletshedzo dzavho kha** Media@treasury.gov.za